

Dekolonisatie en koude oorlog in Vietnam

Vietnam oorlog heeft te maken met de koude oorlog en dekolonisatie

H1: De koude oorlog = spanning tussen VS & USSR vanaf 1945. Geen direct treffen (dus koud)

H2: Dekolonisatie = onafhankelijk worden van kolonies van Europese landen

2 hoofdvragen:

1) Waarom gingen de VS ingrijpen (op militair gebied) in Vietnam?

2) Waarom liet de Vietnam oorlog diepe sporen na in:

- De Amerikaanse samenleving
- De internationale samenleving

Vietnam:

- Grenst aan China -> China is vanaf 1949 communistisch -> veel invloed in Vietnam
- Ex-kolonie : Frans Indochina samen met Laos en Cambodja
- Tropische klimaat heerst hier en het is vooral vruchtbaar in het Zuiden
- Meeste vietnamezen zijn boeddhisten (Fr waren Kath.)
- Dichtbevolkt (87 miljoen)
- Stad N-Vietnam; Hanoi
- Stad Z-Vietnam; Saigon -> NU: Ho Chi Minh stad

Hoofdstuk 1 De Koude oorlog

A – Hoe begon de Koude Oorlog?

Europa verdeeld na WOII. Vanaf 1945 SU militair aanwezig in Oost-Europa, VS in West-Europa → daar tussen 'ijzeren gordijn'. Beiden hadden een eigen **invloedssfeer**. SU wilde buffer van satellietstaten.

Communisme

USSR (oost)

planeconomie

dictatuur

collectief centraal (gelijkheid)

China communistisch vanaf 1949 olv Mao Zedong

Kapitalisme

VS (west)

vrijemarkteconomie

democratie

individueel centraal (vrijheid)

→ Toenemend wantrouwen door deze (ideologische) verschillen

B – Waarom was het een koude oorlog?

Vijandbeeld VS (= beeld, niet perse reëel) angst voor;

- * **Communistische wereldrevolutie**
- * China werd communistisch -> ex-kolonies zouden kunnen volgen
- * Mogelijk gezamenlijk optreden SU en China;
→ In feite niet zo want;
  - * ideologisch delict: 'motor' van de revolutie = SU (industrie-arbeiders) en China (boeren)
  - * ze wilden allebei leiding - strijd om leiderschap wereldrevolutie
  - * China wilde harder optreden tegen VS dan SU
  - * 1969 definitieve breuk tussen 2 soort concurrenties

Politiek beleid

Politiek beleid van VS gebaseerd op **domino-theorie** (=als 1 land begint, wordt ieder land communistisch)

- VS probeert invloed te krijgen in ZO-Azie:

- * Economische hulp
- * Politieke steun aan anticommunistische **marionettenregeringen** (= regering die doet wat de VS willen)
- * Militaire steun

→ **Containmentpolitiek** (= indammen van het communisme)

Vijandbeeld SU – angst voor;

- * macht van VS in ex-kolonies = **westers-imperialisme**, dus SU steunt communistische bewegingen in ex-kolonies

→→ Dit leidt tot **WAPENWEDLOOP**

C – Waarom bleef het koud?

- Vernietiging kernwapens (VS1945, SU 1949) schrikt af en stabiliteert de situatie (niemand durft het te gebruiken)
- 1958 Chroesjtsjov; politiek van **vreedzame – coexistentie** = kapitalisme en communisme vredig naast elkaar bestaan
- Oprichting VN 1945; “nooit meer oorlog”
  - **Veiligheidsraad** -> niet effectief
  - * 5 permanente landen = recht op veto
  - * Uitsluiten Volksrepubliek China (1949-1972) = **Taiwan kwestie** (waarbij Tjiang Kai-Tsjek de zetel bleef houden vanuit Taiwan en Mao niet -> SU en China waren er niet blij mee -> want Volksrepubliek China (ofwel communistische China) werd niet herkend)

Hoofdstuk 2 Dekolonisatie

A – Dekolonisatie in de wereld

A1 Oorzaken van de dekolonisatie?

- * ‘20/’30 toenemend verzet en **nationalisme**
- * ‘40/’45 Japan bezet koloniën in WOII → Europese landen bleken zwak
- * na ‘45 machtsvacuüm (even niemand aan de macht) in de koloniën, Europese landen konden nie optreden dus onafhankelijkheid!

A2 Reacties Oost en West op de dekolonisatie

- * SU wil invloed → uitbreiding comm
- * VS wil invloed → indammen comm (containment) en voor handel. Vooral vanaf 1949

A3 Reacties Oost en West op elkaar

- * 1950 – 1954 Comm Noorden valt Kapit Zuiden aan – **Korea-oorlog**. VS + VN steunen Zuid-Korea, want SU boycot VN vanwege Taiwankwestie. SU en China steunen Noorden.

Resultaat: Korea blijft verdeeld Amerikaanse troepen in Zuid-Korea

B – Dekolonisatie in Vietnam

Let op: Vietnam was nog 1 land!

B1 Frans koloniaal bestuur tot '45

Verbeteringen (doel fransen is meer winst)

* onderwijs, gezondheidszorg en infrastructuur

* ontwikkeling landbouw in het Zuiden -> grootgrondbezitters (elite)

3 gevolgen van deze verbeteringen:

* midden/norden slecht ontwikkeld

* grootgrondbezitters vormen elite op platteland

* ontstaan kleine, stedelijke, goed opgeleide, rooms-katholieke elite

B2 Strijd om onafhankelijkheid tot '54 (1945-1954)

Tot 1930 : verzet tegen Fransen, die treden hard op → comm krijgen

leiden over het verzet

'40-'45 **Ho Chi Minh** wordt leider **Vietminh** (onafhankelijkheidsbeweging)

'45 Ho roept Democratische Republiek Vietnam uit → (FR was nog niet terug, Japan was net verslagen dus machtsvacuum -> Ho nam de macht)

Ho vraagt steun aan VS, maar krijgt het niet, want VS wil Fransen als bondgenoot. Dus steun van SU en vanaf 1949 China (China vanaf 1949 comm)

'45-'54 Fransen proberen macht terug te krijgen, maar verliezen bij **Dien Bien Phoe** (1954)

B3 Geneefse akkorden = 1954 (vredesonderhandelingen tussen Fransen en Vietminh)

* wapenstilstand

* Vietnam verdeeld langs 17 graden breedtegraad

* Plan; in 1956 verkiezingen; N&Z herenigd

* beiden moesten neutraal blijven

* toezicht hierop via internationale commissie

B4 Geneefse akkoorden niet nageleefd

-Geen verkiezingen, want:

* VS was bang voor gezichtsverlies (Ho Chi Minh zou winnen)

* SU bang voor verslechtering relatie met VS

* China wil geen sterk Vietnam

* SU en China bang voor VN+ VS na de Korea-oorlog. Ze willen geen Amerikaanse troepen in Vietnam

-1954: **ZOAVO** opgericht: soort NAVO voor ZO-Azie. VS probeert Z-Vietnam hierbij te betrekken

-Noorden: Comm staat ovl Ho Chi Minh (Hanoi)

-Zuiden: pro-westers autoritair regime (anti-comm)

Hoofdstuk 3 Ontstaan oorlog in Vietnam (1954- 1963)

A – Hoe verging het N-Vietnam?

1945-'54 Ho Chi Ming begint met geleidelijke invoering communisme

* Franse bedrijven en plantages genationaliseerd

* Privé bezit wel toegestaan (voor Vietnamezen)

na 1954 '**interne revolutie** -> radicale invoering van het communisme

→ Veel N-Vietnamezen vluchten naar Zuiden:

* Landhervorming (landbouwgrond genationaliseerd) om productie te verhogen & * Planconomie (5-jarenplan)

Vanaf 1959 'externe revolutie' doel = verenigd Vietnam -> noord-Vietnamezen infiltreren in Z-vietnamezen

B – Hoe verging het Z-Vietnam?

Het bestuur: **Ngo Dinh Diem** ('55-'63) Dit Is Een Marionet)

- * Anti-comm + anti kolonialistische staat met steun van VS
- * dictatuur : oppositie verboden en perscensuur
- * Diem katholiek, probleem want meeste Vietnamezen waren Boeddh

Verzet:

-Plattenlandsbevolking:

- *Diem verdeelde de grond maar liet de boeren betalen
- * gedwongen verhuizingen naar 'versterkte dorpen' (= ter bescherming tegen comm → groot probleem want vanwege boeddhistische voorouderverering)

-Boeddhisten: katholieken werden voorgetrokken, weinig vrijheid

-Oprichting Nationaal Bevrijdings Front NLF 1960

Vietvong (volksbevrijdingsleger)

Let op: Dit zijn zuid-vietnamezen en niet altijd comm.

C – Hoe raakte het buitenland betrokken? (=antwoord op Hoofdvraag 1)

* VS sturen na 1960 materieel en militaire 'adviseurs' naar Z-Vietnam en raken onbedoeld betrokken bij de oorlog van Den tegen Vietcong en N-Vietnam

* SU & China stuenen 'N-Vietnam' → N-Vietnam speelt hen tegen elkaar uit (mogelijk vanwege breuk SU en China 1960)

Hoofdstuk 4 het verloop van de oorlog in Vietnam (1946 – 1975)

A Amerikaanse Strategie (1963)

President **Johnsson** ('63 Kennedy doodgeschoten) wil snel einde aan de oorlog om zicht te richten op de "great-society" (=programma dat tegen rassenleer was → rassenproblematiek en binnenlandse armoede)

3 mogelijkheden;

- 1) Terugtrekken → gezichtsverlies
- 2) Nucleaire oorlog → WOIII

DUS: 3) Troepen sturen en snel oorlog winnen

Strategie VS word 'beperkte oorlog' genoemd (=excalatie voorkomen)

- * zo weinig mogelijk Amerikaanse slachtoffers
- * alleen oorlog in Vietnam
- * geen nucleaire wapens, alleen conventionele wapens
- * Noorden van N-Vietnam niet bombardere (grens met China)
- * Geen directe confrontatie tussen VS, China en SU. Afspraak: geen troepen VS en China in N-Vietnam

In de praktijk :

- * Blokkade langs 17^e breedtegraad om infiltratie te stoppen
- * Bombardementen op N-Vietnam
- * Oorlog word gevochten door vooral Z-vietnamezen → Amerikanen hebben alleen de leiding en zorgen voor de luchtoorlog

Start oorlog

1964 **Tonkinincident** (=aanval van N-Vietnam op Amerikaans schip) →
Gevolg: Congres neemt **Tonkinresolutie** aan → VS besluit tot oorlog

Vanaf 1965; grondtroepen en bombardementen, want:

- * Johnson wint verkiezingen van '64 met overmacht
- * Tonkinresolutie geeft president vergaande bevoegdheden

B Strategie mislukt (1965-1969)

B1 Operatie **Rolling Thunder** mislukt (=luchtoorlog/bombardementen) ('65-'68)

- * Ho Chi Ming route (=bevoorradersroute van N-Vietnamezen naar Vietcong), niet gebombardeerd, want met de beperkte oorlog wilden ze in Vietnam zelf blijven
- * Noorden van N-Vietnam kon ook niet gebombardeerd worden → China zou boos worden

B2 Landoorlog mislukt

- * Z-Vietnamese leger presteert niet
- * **guerilla-oorlog** olv **Vo Nguyen Giap** (=korte snelle invallen)
- * reactie Amerikanen werkte niet. Initiatief blijft bij Vietcong/N-Vietnam

B3 Burgerbevolking wordt slachtoffer;

- * VS gebruiken **napalm** (=brandbommen) en **Agent Orange** (=ontbladeringsmiddel)
- * Vietcong infiltreert versterkte dorpen → worden militaire doelwitten

B4 Buitenland helpt N-Vietnam

- * Veel schade door bombardementen, dus Chinese ingenieurs helpen bij opbouw. N-Vietnamezen kunnen doorvechten
- * China levert 'vrijwilligers' (=legereenheden)+SU levert high-tech wapens
- * Sovjets onderzoeken buitgemaakte Amerikaanse wapens
- * Voedsel en medische hulp aan N-Vietnam uit zowel Westerse als communistische landen

C Reactie Amerikanen op mislukken Strategie ('69-'73/'75)

C1 Tet-Offensief

1968 **Tot-Offensief** = N-Vietnamezen en Vietcong vallen Amerikaanse bases aan en bezetten steden in Z-Vietnam)
hieruit blijkt dat geen van beide partijen de oorlog snel kunnen winnen

Gevolg van het Tet-offensief;

- * Johnson niet meer verkiesbaar
- * Moreel Amerikanen daalt:
  - geen duidelijk slagveld
  - onvoorspelbare tegenstander
  - oorlog duurde voort

→ Gevolg tet-offensief voor Vietcong → ze moeten snel terugtrekken uit steden, wel morele overwinning

C2 Dus onderhandelen over vrede

President **Nixon** en adviseur Kissinger willen **eervolle brede** via onderhandelingen en Z-Vietnam niet comm.

- * **Vietnamisering** (=soldaten van VS weg)
- * Zwarte bombardementen ook in het Noorden van N-Vietnam en op Laos, Cambodja om H-C-Mroute uit te schakelen. Om N-Vietnam te dwingen tot onderhandelingen.

- * onderhandelingen mislukten lange tijd:
  - N-Vietnam wil pas onderhandelen als bombardementen stopt
  - VS wil bombardementen houden als drukmiddel
  - VS wil Z-Vietnamese regering (Nguyen van Tjeu= nieuwe machthebber van Z-Vietnam, is opvolger van Diem na '65) laten afzetten en niet afvallen

Daarom wil Nixon betere verhoudingen met SU (Breznjev→grote wenkbrauwen) en China (Mao) vanaf 1972 zodat N-Vietnam geen steun meer heeft.

Hoe? * VS belooft China Veto in Veiligheidsraad v VN (taiwankwestie opgelost)

- * VS belooft SU wederzijdse wapenvermindering en gunstige handelsvoorwaarden

VS speelt China en SU tegen elkaar uit = **driehoeksdiplomatie** → 3 gevolgen;

- ontspanning in koude oorlog= détente
- bombardementen kunnen doorgaan tijdens onderhandelingen
- Z-Vietnam vraagt om veiligheidsgaranties

D Parijse akkoorden 1973 tussen Amerika en Vietnam

Bijna hetzelfde als Geneefse akkoorden van 1954

- Amerika trekt zich terug uit Vietnam

Noord-Vietnam gaat hiermee akkoord want:

- * Bombardementen zouden stoppen, mogelijk gemaakt door detente
- * Advies v China en SU omdat VS nog meer wrs zou bombarderen
- * weet: de Amerikanen willen ook weg

Zuid-Vietnam gaat hiermee akkoord want:

- * Veel Amerikaans materiaal bleef achter
- * wil niet toegeven dat ze de Amerikanen nodig hebben

→De oorlog tussen Noord en Zuid blijft het Noorden verovert het Zuiden

1975 Verenigd Vietnam onder communistische leiding

1973 waren de Amerikanen al weggeweest

Hoofdstuk 5 Hoe beleefden de mensen in Vietnam de oorlog?

A Hoe beleefden de Noord-Vietnamezen de oorlog?

- * Veel slachtoffers. Schatting 1,1 miljoen militairen, 2 miljoen burgers
- * Gevolgen van de bombardementen:
  - ondergrondse fabrieken, scholen, dorpen
  - Leven en werken overdag, snachts het land verbouwen
  - evacuatie kinderen en bejaarden naar het platteland
  - Veel schuilplaatsen aangelegd
- * Dienstplicht→ vrouwen in industrie
- * Voedselvoorziening aangepast, maar geen hongersnood!! (dmv hulp van van westerse landen bv Rode Kruis)
- * Moreel wordt steeds beter

B Zuid-Vietnamezen

- * Minder slachtoffers, wel hoge betrokkenheid (schatting 110000 militairen, 415000 burgers), meer dan de helft van de Z-Vietnamese mannen direct betrokken bij het leger
- * wonen in versterkte dorpen, voelde als bezetting

- * velen vluchten:
  - naar Vietcong
  - naar regeringsgebieden en naar de stad (=veiligere plek)
  - in kampen en zonder werk → veel misdaad en prostitutie
- * Aanwezigheid Amerikanen en hun dollars leidt tot kunstmatige welvaart in steden → vietnamese economie ontwricht (het lijkt of er veel geld is door de dollars maar echt een goede economie is er helemaal niet)

C Hoe beleefde de Amerikaanse militairen in Vietnam de oorlog?

- * Schatting 58000 slachtoffers
  - * Amerikaanse militairen waren:
    - gem. 19 jaar
    - in een tropisch klimaat
    - niet voorbereid op guerilla-oorlog
    - niet welkom bij Z-Vietnamezen
    - getraumatiseerde beelden door aanblik doden
  - Gevolgen;
    - * Drugsgebruik, bordeel bezoek, kroeg bezoek
    - * Rassenhaat, vooral tussen blanken officieren en zware soldaten
    - * Oorlogsmisdaden bijvoorbeeld bloedbad by My Lai
    - * Desertie (=weglopen_) en soms zelfmoord
- Oftewel; moreel is sterk aangetast

Hoofdstuk 6 Hoe beleefden de Amerikanen de oorlog?

A De Media

Eerst; ondersteunen de oorlog vanwege nationaal belang
Later; kritische journalistiek vanwege democratisch belang
Dus: Polarisatie (=tweedeling in Amerikaanse samenleving) hier;
voorstanders vs tegenstanders van de oorlog

B Jongerenprotesten

- Waarom jongeren?
- * dienstplicht brengt oorlog dichtbij
  - * eigen cultuur, hippies!, tegen gezag (**protestgeneratie**) na WOII
  - * zien minder grote bedreiging in het communisme
- Hoe werd geprotesteerd?
- * demonstraties
  - * dienstweigering, bv oproepkaart verbranden
  - * handtekeningen naar president gestuurd (ofwel petitie)
  - * teach-ins (marathonlezing/debatten tegen oorlog in Vietnam) op universiteiten en scholen

C Politiek

Eerst; weinig belangstelling → dus nauwelijks controle op oorlog, beleid wordt bepaald door Witte Huis, **Pentagon** (=ministerie van defensie) en Buitenlandse zaken:

- Tonkinresolutie was snel aangenomen
- Johnson wil publiek debat vermijden
- Defensiebegroting werd steeds goedgekeurd:
  - *loyaliteit aan president
  - *loyaliteit aan soldaten in Vietnam
  - *vermijden van verdenking "soft on communism"
  - *daadwerkelijk angst voor communisme

Later; toenemende twijfel in het Congres: 2 kampen;

* Duiven (olv senator Fullbright) → voor vrede

* Haviken → doorvechten

→ Maar regering zet beleid voor (gebrek aan alternatieven). Regering staat ver af van de samenleving

Eind 1968 verandert het beleid want;

* Vietcong + N-Vietnamezen oeken succes bij het Tet-Offensief

* Nieuwe president Nixon

* Polarisatie in Amerikaanse samenleving

* Oorlog heeft ongunstige gevolgen voor economie

- vanwege overheidsuitgaven daalt de dollarkoers

- economische recessie dreigt

Conclusie: De Vietnamoorlog zorgt voor een tweedeling in de Amerikaanse samenleving

Hoofdstuk 7 Diepe sporen in de Amerikaanse samenleving en in de internationale verhoudingen

A Welke sporen in Amerikaanse samenleving?

1) Vertrouwen van burgers in de politiek neemt sterk af;

* Regering en het congres hadden de bevolking regelmatig misleid

* Politici namen beslissingen op basis van onvolledige informatie en onbewezen aannames → kwam uit door **Pentagon Paper** (1971) (= gelekt, geheime informatie over de oorlog)

Daarom: **WarPowersAct** (1973) (=bevoegdheden president op oorlogsgebied sterk beperkt) Ofwel terugdraaien van de Tonkinresolutie

2) Emancipatie Avro-Amerikanen:

* veel zwarte soldaten

* studiebeurs (voor veteranen) zorgt vooral voor een opleiding voor arme zwarte milieus

* blank en zwart vchten zij aan zij: toenadering en ook spanning

* onvrede zwarte soldaten; vechten voor rechten die ze zelf niet hebben

3) Nationaal trauma

* eerste verloren oorlog

* Amerikaanse strijd bleek zinloos in 1975 (Vietnam wordt comm)

* Heiligde het doel de middelen?

* **Vietnamsyndroom** (=trauma van de soldaten)

B Hoe zie je die diepe sporen?

* Vietnam Memorial (monument)

* Veel films

* Deelname aan Vietnamoorlog bleef belangrijk voor carrière

C Welke diepe sporen in internationale verhoudingen?

- * Vermindering van de spanning (Koude Oorlog) in de wereld (detente)
  - Wederzijdse wapenbeheersing VS en SU leidt tot SALT (-afspraken over kernwapens)
  - Taiwankwestie opgelost -> 1972 mag Mao weer in de Veiligheidsraad ipv Tjang Kai Tjiek vanuit Taiwan. Dus Volksrepubliek China in Veiligheidsraad.
  - Economische samenwerking SU en VS, later ook VS en China
  - Mensenrechten in SU bespreekbaar
- * Verandering opstelling VS in de wereld → voorzichtiger geworden
- * Bewegingsvrijheid aan het front beperkt (weer meer controle)
- * Publiek in Westerse landen zijn kritischer over de VS geworden